

Platform of the National Organisations of black, migrant and refugee women

TIYE INTERNATIONAL NIEUWSBRIEF

NOVEMBER 2005

Special: Veiligheid begint thuis

Huiselijk geweld

Huiselijk geweld is een voortdurende schending van mensenrechten. Het is een wereldwijd verschijnsel dat zich dwars door grenzen van etnische, culturele, opleidings-, inkomens-, en leeftijdsgroepen en sociale klassen voordoet. Geen enkele samenleving kan zich erop beroepen vrij te zijn van huiselijk geweld. Huiselijk geweld komt veel voor maar blijft vaak onzichtbaar en verborgen. Ook wordt het genegeerd onder andere omdat mensen zich niet in privé-zaken van anderen willen mengen.

Tiye International, het platform van 21 landelijke organisaties van zwarte, migranten en vluchtelingen (zmv) vrouwen heeft de afgelopen jaren diverse projecten opgezet ter voorkoming en bestrijding van huiselijk geweld.

Activiteiten van Tiye International ter voorkoming en bestrijding van Huiselijk geweld

Break Through (2000-2001)

Dit project betrof een samenwerkingsverband tussen stichting Projob en diverse organisaties uit Engeland, Ierland en Griekenland. Doel van het project was om instrumenten te ontwikkelen om de taboes, gerelateerd aan huiselijk geweld, te door breken. Naar aanleiding van het project is een trainingsprogramma bestaande uit een aantal modules ontwikkeld dat in principe beoogt grassroots- en /of vrouwenorganisaties de deskundigheid en methoden te bieden voor bewustwording, signalering en bestrijding van huiselijk geweld.

Violence Alert (2002-2003)

In 2002 was het project 'Violence Alert' er op gericht huiselijk geweld bespreekbaar te maken binnen organisaties en groepen (zmv-) vrouwen, via het oprichten van steungroepen en het organiseren van bijeenkomsten. De toegepaste strategie werd verspreid onder (zmv-) vrouwen. Dit heeft onder meer geresulteerd in het ontstaan van

een trainingsprogramma gebaseerd op de 'Break through' methode en een deskundigen/begeleiderspool van (zmv-)vrouwen.

Train de Trainers

Tiye International organiseerde een train-de-trainers traject voor zmv-vrouwen, die steungroepen en themabijeenkomsten voor (de achterban van) hun organisaties willen opzetten, waarbij zij ervaring op konden doen met de instrumenten van de methode 'BreakThrough'. De vrouwen die deelnamen aan de training, kregen als opdracht mee om met z'n tweeën vanuit hun eigen organisaties bijeenkomsten te organiseren.

Activiteiten van Tiye International ter voorkoming en bestrijding van Huiselijk geweld

Break Through (2000-2001)

Violence Alert (2002-2003) *Train de Trainers*

Veilig thuis: Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld (2003)

Praten doet geen pijn: Deskundigheidsbevordering (2003-2004)

Interculturalisatie in de hulpverlening (2005)

Veiligheid begint thuis (2005-2006)

Veilig thuis: Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld (2003)

Dit project was gericht op signalering van gevolgen bij en hulpverlening aan zmv-kinderen die getuige zijn (geweest) van huiselijk geweld. Het resultaat is vastgelegd in de publicatie: "Echo van geweld."

Praten doet geen pijn:

Deskundigheidsbevordering (2003-2004)

Binnen een gezamenlijk plan van aanpak werkte Tiye op landelijk niveau samen met Transact, OCAN, SIO, SMT, Kezban, Forum, ATKB en de MVVN. Deze samenwerking was bedoeld om plannen op elkaar af te stemmen met betrekking tot deskundigheidsbevordering, het bespreekbaar maken van huiselijk geweld en het bevorderen van interculturele bewustwording en deskundigheid bij professionals in de hulpverlening. Het laatste werd gerealiseerd in samenwerking met het Oranje Fonds

Veiligheid begint thuis (2005-2006)

De eerder genoemde projecten en daarbij ontwikkelde instrumenten zijn bedoeld om zoveel mogelijk (zmv) vrouwen te bereiken zodat huiselijk geweld binnen familiebanden bespreekbaar wordt. Om dit doel te waarborgen ondersteunt Tiye de begeleiderspool bij het opzetten van steungroepen. Ook krijgt de begeleiderspool feedback van de trainster en van elkaar bij het begeleiden van steungroepen en themabijeenkomsten.

Trainingen in 2005

In 2005 is in een volgende serie trainingen gewerkt aan verdieping bij de begeleiderspool. Naar aanleiding van knelpunten waar de begeleiders tijdens steungroepbijeenkomsten tegenaan liepen is de trainer Ann Mannen dieper ingegaan op didactische methodieken. Ook wordt er in de vervolgcursus extra aandacht besteed aan empowerment. In eerste instantie natuurlijk van de deelnemende begeleiders zelf maar uiteindelijk met als doel ze handvatten aan te reiken waarmee ze vrouwen kunnen ondersteunen”.

Salir adelante!

Break Through in Barcelona, Spanje

In het EC evaluatierapport van maart 2004 werd het Nederlandse 'Break Through' project genoemd als één van de 15 good practices geschikt ter desimulatie in andere EU lidstaten. Spanje is het eerste land waar het project in 2005 zeer succesvol wordt geïmplementeerd.

De verwachting is dat er in 2006 en 2007 meerdere landen zullen volgen.

Over de Training

De methode 'Break Through' is ontwikkeld door Ann Mannen in samenwerking met Helmut Swart in het kader van het Europese Daphne Programma. Ann Mannen is ook de coach van het Train-de-Trainers traject in het kader van het project 'Violence Alert' van Tiye International.

Voor meer informatie over de trainingen en opgave voor deelname aan een training kunt u contact opnemen met Tiye International.

Email: tiye.int@worldonline.nl

Tel: 030-2382547

Interviews

Namens Tiye International heeft de projectcoördinator van het project 'Veiligheid begint thuis', Daniëlle van den Stoom, een aantal begeleiders gevraagd naar hun ervaringen tot dusver.

Barbara Esseboom is vanaf 2002 betrokken geweest bij het Train-de-Trainers traject. Zij is lid van de Surinaamse jongerenorganisatie Redie Dotie. Barbara studeert dit jaar af aan de Wageningen Universiteit UR.

Magdalena Pattianakotta is van Zuid Molukse afkomst. Via de Molukse vrouwenraad is ze betrokken geraakt bij de projecten van Tiye. Ze heeft klassieke zang gestudeerd aan het Conservatorium. Naast optredens als solo artiest dirigeert ze diverse koren en geeft ze les aan een muziekschool in Leiden.

Virgie Tonogan verliet de Filipijnen in 1970 voor Nederland. Na een aantal jaren gewerkt te hebben als verpleegkundige besloot ze om zich te laten omscholen. Momenteel is zij als maatschappelijk werkster werkzaam bij de stichting Bayanihan in Utrecht.

Emine Orhan is geboren in Turkije en van huis uit landbouwingenieur. In 1991 kwam zij naar Nederland. Naast de opvoeding van haar twee kinderen werkte ze als vrijwilliger aan diverse (landbouw) projecten mee. Inmiddels werkt ze voor een landbouwbedrijf en is ze bestuurslid van het Turkse Vrouwen comité. Emine woont met haar man en twee kinderen in Utrecht.

Alle geïnterviewden zijn enthousiast over de trainingen die ze vanaf 2002 van Ann Mannen hebben ontvangen. De trainingen zijn volgens de deelnemers laagdrempelig en sluiten goed aan bij hun achterban. Zeker omdat het onderwerp geweld nog in veel gemeenschappen taboe is. De training reikt methoden aan om het onderwerp bespreekbaar te maken. Hulpmiddelen waardoor je zonder druk of pressie vrouwen aan het praten krijgt. Een veilige omgeving creëren is daarbij essentieel en zowel tijdens de trainingen van Ann Mannen als tijdens trainingen bij steungroepen wordt hier dan ook veel aandacht aan besteed.

Emine geeft aan de training als een echte eye-opener te hebben ervaren.

„Wat ik voel en denk als vrouw kon ik in de trainingen kwijt. En alhoewel de begeleiderspool bestaat uit vrouwen met hele diverse achtergronden van uiteenlopende culturen en verschillende leeftijdsgroepen begrepen we elkaar heel erg goed.” Virgie zegt door de training juist meer waardering te hebben gekregen voor zowel haar eigen als andere culturen. En ondanks het feit dat de training in eerste instantie bedoeld is voor vrouwen op grassroot niveau heeft ze er in haar werk als hulpverleenster veel aan gehad.

„De bewustwording dat de pijn die je voelt geweld heet en dat het ook zonder geweld kan is de eerste stap op weg naar verandering.”

Barbara

Op de vraag welk effect de trainingen op hen persoonlijk hebben gehad antwoorden de meeste vrouwen dat ze voor verdieping hebben gezorgd. Door open te praten over je eigen cultuur leer je jezelf ook beter kennen als persoon. Virgie: „Het is belangrijk jezelf te respecteren, weten je grenzen te stellen en daardoor ook beter kunnen inschatten wanneer je ze juist kan verleggen.” Ook zijn ze nu bewuster bezig met het onderwerp. Barbara: „Persoonlijk ben ik anders tegen geweld gaan aankijken en ook naar wat ik zelf als geweld ervaar. Als ouder van een vierjarige kom ik regelmatig in situaties waarbij mijn dochter niet voor rede vatbaar is. Alhoewel het soms de makkelijkste oplossing lijkt om een corrigerende tik te geven kies ik er bewust voor om mijn dochter zonder pijn prikkel te corrigeren. Ik denk dat veel opvoeders geweld als enig alternatief zien en het vaak als voorbeeld vanuit hun eigen opvoeding hebben meegekregen.” Magdalena vertelt dat de

training haar meer mededogen heeft gegeven. „Je bent niet zo vaak bezig met het leven van anderen. Door hun verhalen te horen krijg je compassie voor ze.” Alle vrouwen zeggen dat ze zich zekerder over zichzelf voelen na de trainingen.

„In mijn opinie moeten (Turkse) vrouwen leren zeggen wat ze voelen voordat er iets kan veranderen. Het is niet goed om dingen op te kroppen.”
Emine

Emine: „Vroeger wilde ik niemand in de familie kwetsen. Nu uit ik mijn gevoel. Ik sta nu heel vaak bij het onderwerp geweld stil en ik ontvang signalen van mensen in mijn omgeving dat ze het onderwerp nu makkelijker bespreekbaar vinden met mij. In mijn vriendenkring heb ik hierdoor vertrouwen verworven en mensen nemen mij serieus.”

Alle deelnemers hebben in steungroepen binnen hun eigen gemeenschap de training gegeven. Meestal in duo met een andere begeleider. Er zijn trainingen gegeven in onder meer Maarssen, Barneveld, Utrecht, Rotterdam, Nieuwegein en Eindhoven. De groepen waren zeer uiteenlopend van aard. Van een groep Turkse werkende moeders tot hoogopgeleide Filipijnse vrouwen tot een 50+ gemengd Moluks koor. De meeste groepen waren al bestaande groepen die speciaal bij elkaar werden gevraagd om over het onderwerp huiselijk geweld te praten.

Niet altijd stonden mensen daar in eerste instantie om te springen. Emine: „Van tevoren heb ik uitgelegd waar ik het over wilde hebben; namelijk geweld. De vrouwen stonden erop dat er geen familieleden aanwezig zouden zijn en ze wilden tijdens de bijeenkomst absoluut niet op de foto. Hieruit blijkt hoe gevoelig het onderwerp is.” Barbara: „Sommige vrouwen wilden er liever niet bij zijn. Maar andere vrouwen begonnen dingen te verwerken waar ze hun hele leven niet aan toe gekomen waren.” In sommige traditionelere groepen kwam het zelfs voor dat een aantal vrouwen wegliepen uit de bijeenkomst omdat ze niet over het onderwerp wilden praten waar anderen bij waren. Dit ging dan met name om vrouwen die een bepaalde status binnen hun gemeenschap genieten.

„Praten over geweld hoeft niet altijd problematisch te zijn. De herkenning bij anderen gecombineerd met humor kan voor een hoop relativering zorgen.”

Magdalena

Over het algemeen ontstond echter, na het afspreken van “the ground rules” waaronder respect voor ieders verhaal en de afspraak om alle besproken informatie binnenskamers te houden, een hele open sfeer waarin de verhalen goed op gang kwamen. Virgie; „Het voelde echt aan alsof “The chain of violence” werd doorbroken.”

Diverse begeleiders vertellen dat veel vrouwen schrokken van hun eigen gevoelens bij het onderwerp. Veel hadden niet door dat de pijn zo diep zat en hoe geweld zich op kleine en grote manieren in hun dagelijks leven uit. Barbara: „Verhalen verschilden van niet mogen bellen in je eigen huis tot aan van de trap geduwd te worden.”

„Het voelde echt aan alsof “The chain of violence” werd doorbroken. Er was sprake van wederzijdse kennisoverdracht.”

Virgie

Het belangrijkste resultaat van de trainingen in steungroepen is het ontstaan van bewustzijn over het onderwerp geweld bij vrouwen.

Emine: „De vrouwen hebben elkaar onderling echt bewust gemaakt door veilig over het onderwerp te kunnen praten.” Virgie zegt als begeleider net zo veel te hebben geleerd als de vrouwen die deelnamen. Er was echt sprake van wederzijdse kennisoverdracht.

Barbara: „Het maakt niet uit welke achtergrond je hebt, hoe oud je bent of hoeveel onderwijs je hebt genoten. Het gaat erom dat het zo normaal is om iets op een bepaalde manier te doen. Je voelt de pijn wel maar je kunt niet anders. Deze training gaat over het leren om op een andere manier met elkaar om te gaan. De bewustwording dat de pijn die je voelt geweld heet en dat het ook zonder geweld kan is de eerste stap op weg naar verandering. Hierna kun je mensen alternatieve handvatten aanbieden om het in de toekomst anders te gaan doen.”

Emine realiseert zich dat als ze verder zou willen gaan met de groep die ze tot nu toe heeft begeleid dat ze er professionele hulp bij nodig zou hebben om de volgende stap te kunnen zetten. „Sommige vrouwen hadden de behoefte om hun individueel verhaal in een privé-gesprek met mij te delen. Eén vrouw heeft zelf ingezien professionele hulp nodig te hebben en heeft toen contact gelegd met een psycholoog.”

„Ik heb al vele verschillende projecten gedaan maar dit traject raakt je heel diep en op een persoonlijk niveau. Ik ging met veel respect, aandacht en heel open met de vrouwen om.”

Emine

Barbara: Achteraf vonden de deelnemers het natuurlijk jammer dat wij niet meer kwamen. Maar de groep komt zelf nog elke week bij elkaar.” Virgie: „De opgerichte steungroep heeft heel positief gereageerd en ze willen graag een vervolg.”

Alle begeleiders hebben aangegeven in de toekomst meer trainingen aan groepen te willen verzorgen. Emine zou graag gaan werken met vrouwen uit de Turkse gemeenschap die traditioneler leven. Virgie wil graag de diepte in met de groepen waar ze al mee heeft gewerkt en ze wil de tweede generatie Filippijnse vrouwen in Nederland bereiken. Barbara wil het liefst workshops geven aan bestaande groepen en haar ervaringen delen met andere begeleiders. Ook zou ze de training graag in het buitenland geven. Magdalena gaat in samenwerking met een andere begeleider een groep in Scheveningen opzetten.

Belangrijke bevindingen:

- De juiste groepssamenstelling is essentieel voor een veilige sfeer.
- In een neutrale omgeving is men eerder geneigd vrij te praten.
- Al bestaande groepen krijgen vaak meer diepgang na een training.
- Geloof kan een enorme houvast zijn maar kan ook open communicatie belemmeren.
- Er hangt veel schaamte rondom het onderwerp geweld.
- In sommige groepen kan het betrekken van mannen verhelderend werken.